

AKADEMSKO GLASILO ZA UNIVERZNA IN JAVNA VPRAŠANJA

Na mrtvi točki

Ce bi hoteli z eno samo besedo označiti položaj, v kakršnem je danes akademsko življenje na slovenski univerzi, bi ga morda najprimerneje in najdoločneje označili, če rečemo, da ždi to življenje na mrtvi točki. Letom, ki so bila polna razgibanosti in napetosti, v katerih je slovenski akademik spoznal, kje je njegovo mesto v sklopu vsega slovenskega delovanja, ko je slovenska univerza kot struna zvonko reagirala na trde udarce od zunaj in hkrati prisluskovala najbolj rahlim utripom prebujajočega se slovenskega življenja, tem letom je sledilo sedaj leto zatišja, apatičnosti in mrtvila.

Lahko bi se vprašali po vzrokih tega stanja, se spoznali z njimi in jih analizirali, toda zadovoljimo se zaenkrat z golo konstatacijo. Bolj kot vzroki naj nas danes zanima smer in vrednost akademškega življenja v zadnjih letih in smer, v katero bi se moralo to življenje razvijati, če bi hotelo rasti in biti plodno.

Zadnjih nekaj let, ki so pretekla, predstavlja razdobje, ki je za slovenski narodni razvoj prav posebne važnosti, saj se je v teh letih bolj kot kdajkoli ostro postavilo vprašanje eksistence slovenskega naroda, in to povsem odprto in načelno, še delj od besed pa so šla dejanja, ki so čisto sistematično zavirala in onemogočala razvoj slovenskega naroda v kulturnem, zlasti pa gospodarskem in političnem pogledu. V teh letih so se vrste slovenske akademske mladine razgibale in stopile v spontan in odločen odpor napram vsem tendencam, ki so bile samoniklemu in naturnemu razvoju slovenskega naroda neprijazne, stopile so z vsem ognjem mladih ljudi v borbo proti vsakomur, ki je zaničeval obstoj slovenskega naroda in mu kratil možnost svobodnega življenja, stopile so v obrambo vseh pravic in vitalnih potreb svojega naroda. Slovenska univerza je postala tako sama po sebi žarišče življenjske sile naroda, ki se ni pustil streti, ker se je zavedal, da bi bila njegova smrt — prostovoljna ali neprostovoljna — greh proti naruri, proti naravnemu razvoju, stvari, ki ne pozna diktatov.

In vendar: — stopile so v odpor napram, v odpor proti, v obrambo... To bi pomenilo z drugimi besedami, da so se generacije iz preteklih let izživljale bolj v mladostne volje in elana polni negaciji načel in metod, ki se jih je posluževalo obstoječe stanje in ki so bile naperjene proti interesom slovenske skupnosti, niso se pa izživljale te generacije v nekem hotenem in zavestnem konstruktivizmu (kar pa je povsem razumljivo, saj sta skepsa in negacija prvi stopnji, ki ju moramo nujno preživeti, da se lahko konstruktivizmu približamo).

Generacijo, ki je na slovenski univerzi danes, je čakala in še čaka težka naloga, da sledi razvoju in se skuša približati konstruktivizmu. Slovenska akademska mladina mora danes z vsem najboljšim, kar premore v sebi, stremeti za tem, da svoja hotenja poglobi, da skuša dati geslom, ki so danes v zraku in ki se jih poslužuje, pozitivno slovensko in ljudsko vsebino, da v sebi in okoli sebe izobrazuje vse pogoje, ki ji bodo nekoč kot generaciji slovenske inteligence pripomogli do izgraditve realnega slovenskega političnega programa, kakršnega Slovenci — izvzemši programa združene Slovenije iz leta 1848 — še nismo imeli. Slovenski študent mora stremeti za tem, da se bo slej ko prej borba proti spremeni v borbo za. Pri tem svojem stremljenju za konstruktivnim delom, ki zahteva od mladega človeka mnogo več moči, zlasti pa kvalitete, pa ne bi smel slovenski akademik niti za trenutek izgubiti vsega tistega elana in mladostne, borbene volje, kajti ta ji je danes potrebna prav tako, če ne še bolj...

Toda pri vsem tem je danes razgibanost akademškega življenja na slovenski univerzi zastala. Znašli smo se na mrtvi točki. Ali je to le trenoten zastoj, ki je le prehodnega značaja, ali je to stanje, ki ima svoje globlje korenine in ki bo trajalo?

Ob šestdesetletnici Otona Župančiča

Pesem mladine (Ob Prešernovi stoletnici.)

Mi gremo naprej, mi gremo naprej,
mi streli,
in pred nami plamen gre skozi noč,
kot Bog pred Izraelci!

Na nebu je dan, nad gorami je dan,
a zarjo zakriva nam jata vran,
ona rada bi orle prevarila,
za solnce jih osleparila —
zaman:
sokoli in orli vedó, da je dan!

Ce solnea ni, odkod to hrepenenje,
ki v sreih burno nam kipi in vre?
Odkod v očeh mladini to žarenje,
ki dvom in vse pomisleke zatre?
Kar neti nam in giblje vse življenje,
to naj, kot v jutru pust fantom, zamre?
O, solnce je! Je, ker ga slutimo,
ker ga v globini duše čutimo!

Mi gremo naprej, mi gremo naprej,
mi streli,
in pred nami plamen gre skozi noč,
kot Bog pred Izraelci!

Mi gremo, kako gre vihar
na vrancu oblaku jahaje,
in kadar pade njegov udar,
nebo se in zemlja zamaje.

O domovina, kdor te ljubi zdaj,
ljubiti mora s črnim gnevom v duši:
Kdor se naučil ni kot papagaj
besed svečanih, svete hrane ruši:
kdor noče laži dvoriti lakaj,
je kot drevo, bolehaloče v suši.
Glej, smešna krinka, opiči obraz —
to boginja svobode je pri nas!

A mi gremo naprej, mi gremo naprej,
mi streli,
in pred nami plamen gre skozi noč,
kot Bog pred Izraelci!

Kaj malo nas je? Preštejte nas!
Borilci eonov minolih —
vi klanjate se jim — a oni? sede
na vzvišenih svojih prestolih?
Preštejte nas, pregledajte nas:
vsi veliki vaši svetniki,
vsi naši so sobojevniki!

Mogočen plamen iz davnine šviga —
vekov preletel je koprné,
in plamen naš se druži z njim, se dviga,
in plamen naš pogumno dalje gre,
ker neprekinjena drži veriga
iz zarje v zarjo in od dne do dne...
In v nove zarje ji hlepé oči —
tako mladina pesnika slavi!

Januar 1918 — januar 1938

Rad verjamem, da govorim tudi
v imenu vseh k molku obsojenih
narodov.

(Wilson v poslanici ameriškemu
kongresu 22. I. 1917.)

Osmega januarja 1918 je predsednik Wilson poudaril v govoru pred ameriškimi kongresom osnove, na katerih naj sloni mir med takrat bojujočimi se silami. Program štirinajstih točk naj ne bo le temelj enkratnega miru, omogočiti mora stalen svetovni red. Ta mesec poteka tedaj dvajset let od dogodka, ki je bil tako močan izraz hotenja ljudskih množic po vsem svetu, da je bilo potrebnih skoraj dvajset let, da ga je zopet previla propaganda nasilja.

Spomin na dvajsetletnico Wilsonovega programa je šel mimo našega tiska. Čudili bi se, če temu ne bi bilo tako. Težko je pisati obsodbo svojega dela, spominjati množice, da so si nekoč že priborile spoštovanje svoje koncepcije mednarodnih odnošajev. In naj je bila izvedba ideje, katere največji glasnik je bil Wilson, še tako nepopolna, ideja sama svoje vrednosti ni izgubila. Nosilci te zamisli so bile vse množice narodov, ki so bile žrtve bojev, med tem ko so mirovne diktate pisali interesi razredov.

Jasneje kot kdajkoli vidimo danes pravilnost Wilsonove teze, da je osnova mednarodnega miru demokracija, da je dana edina močna in trajna garancija za ohranitev miru s politično oblastjo ljudstva. Vseposod veljavno prepričanje, da so ljudski interesi skupni je postavilo šele politično prebujenje širokih množic, zlasti delavskega razreda. Le prosti narodi morejo staviti voljo in delo nenehoma v službo skupnih ciljev in podrediti navidezno lastno korist interesom človeštva. Vse diktature so v službi razreda, ki je povzročil veliko vojno, zato ni mogoče verjeti nobeni avtorski vladi, da bi resnično hotela trajni mir. Kajti mir sloni lahko le na zdravih temeljih, teh pa ni tam, kjer se upira potlačena volja, kjer ni miru duha, kjer ni čuta pravičnosti, svobode in pravice. Demokratično pojmovanje zahteva polno suverenost narodov. Enakost narodov, na kateri edino lahko sloni trajni

mir, mora biti enakost pravic. Ne sme biti razlik med velikimi in majhnimi, med močnimi in slabimi narodi. Pravica ne sloni na moči posameznih narodov, temveč na moči ljudske skupnosti. Interesne skupnosti vladajo svet, in interesi ločijo ljudi. Le eno lahko veže narode med seboj in to je skupna služba pravici.

Osnovne narodne pravice morajo imeti prednost pred posebnimi interesi posameznih narodov. Trajni mir izključuje zveze, ki vodijo do protizvez, sporazume, ki vodijo do protisporazumov. Biti mora le en sam splošni pakt za en sam splošni cilj in glavni temelj tega skupnega cilja mora biti nedotakljivost pravic narodov in človeštva. Zato je treba ustvariti silo, ki bo jamčila trajnost mirovnih pogodb, silo, ki bo mnogo večja, kakor je moč katerekoli naroda ali moč katerekoli zveze, silo tedaj, ki se ji ne bo mogla upirati nobena vlada in nobena aliansa.

Tako je Wilson poudaril potrebo Zveze narodov. Če pa se združujejo vsi, da bodo delali v istem smislu in z istim ciljem, potem bodo delali vsi za skupne interese in morejo voditi svoje lastno življenje pod skupnim varstvom. Posameznih pogodb v tem slučaju ni treba. Državne Zveze narodov jamčijo skupne meje vseh svojih članic, v dvostranskih pogodbah odloča vedno sila močnejšega. Ni pa dovolj, da se sporazumejo samo vlade, treba je ustvariti novo internacionalno psihologijo, stvoriti novo atmosfero. Ideja demokracije v mednarodnih odnosih mora postati mišljenje ljudstev. »Zveza narodov mora postati življenjsko vprašanje in ne le formalna zadeva, ne smemo jo napraviti za slučajnostno vprašanje, in ne za organ, ki ga včasih, ko moramo zadostiti nujnim zahtevam, pokličemo v življenje. Postati mora organizacija, ki bo delala ves čas, da bo čuvala interese narodov in katere obstoj bo potreben.« (Wilson 25. I. 1919.)

Mednarodno sodelovanje, v okviru Zveze narodov, bo po Wilsonovih besedah omogočal le mir, ki bo zgrajen na temeljih pravičnosti in ki bo zato užival zaupanje vsega človeštva. Mir ne sme biti v službi različnih interesov in neposrednih vojnih ciljev onih, ki vojno vodijo. Mir mora priti brez zmage. Zmaga bi pomenila mir, ki bi ga vsilili zma-

govalec premaganim. Mir mora temeljiti na pravicah ljudstva ne na pravicah vlad, na pravicah narodov in naj bodo ti veliki ali majhni, slabi ali mogočni, na pravicah za svobodo, sigurnost, samoodločbo in na upravičenem sodelovanju vseh pri gospodarskih dobrinah sveta. Cena za končni mir bo popolnoma nepristranska pravičnost, pravičnost v vsaki točki in napram vsakemu narodu, tako da bo končni rezultat zadovoljil sovražnike in prijatelje. Kajti nikdar ne bo smatral svet izvrševanja iste krivice za sredstvo izravnavanja in sporazumljenja.

Vlada, ki hoče delati po principih pravice, ne rabi tajne diplomacije. Ni ji treba skrivati svojih namenov. Diplomatski razgovori se morajo vršiti ob polni kontroli ljudstva.

Mirovne pogodbe so bile Wilsonovim načelom nasprotne. Zopet so odločili interesi zmagovalcev. In to ni bilo niti francosko, niti angleško, niti ameriško ljudstvo. Toda z vedno večjim vplivom množic na politiko se je ureditev sveta približevala hotenju človeštva. Danes je zgradba mednarodne solidarnosti zrušena. Premalo so se evropska ljudstva zavedala, da jamči pravice le dolžnost.

A. Šerko

S profesorjem dr. A. Šerkom je umrl prijatelj slovenskega študenta, ustanovitelj slovenske medicinske fakultete, borec za poštenost v javnem življenju, zaveden Slovenec.

Razmerje med pokojnim in študenti ni bilo razmerje med nedostopnim profesorjem, vzvišenim nad vsem človeškim, in študenti, živečimi v strahu božjem pred njim, ampak je bil to prijateljski odnos starejšega, izkušnega tovariša do mlajših. V svojih predavanjih nam je poleg neposredno znanstvenih stvari, odkrival življenjske resnice, do katerih bi se sami težko, ali pa vsaj ne tako hitro dokopali. Njegovo prijateljstvo do študentov se je često skrivalo za njemu lastno raskavostjo in robotostjo, znal je biti oster in zadirljiv tudi v nasvetih, toda prav to je bilo tisto, kar smo na njem videli najrajši.

Ime profesorja dr. A. Šerka je tesno zvezano s postankom in razvojem medicinske fakultete v Ljubljani. Ko se je ustanavljala, se je z velikim veseljem in idealizmom odzval klicu na delo. S profesorjem dr. J. Plečnikom sta fakulteto osnovala in privedla do današnje stopnje. Tu pa je bil njen razvoj kljub velikim naporom in prizadevanjem pokojnika, ki je bil večidel obstoja medicinske fakultete njen dekan, nasiloma zavrt. Kot dekana je idealnega borca in delavca doletelo marsikako bridko razočaranje in končno ubilo v njem skoraj ves mladeniški zanos, ki ga je prinesel iz tujine v novo državo, v kateri je videl tudi za svoj narod lepšo bodočnost. Pri vsej svoji zagrenjenosti, ko je videl svoja smela pričakovanja neizpolnjena, je vendar še včasih posegel v borbo. Tako je sprejel predsedništvo Akcije za novo bolnišnico, kjer je posredno delal tudi za izpopolnitev medicinske fakultete, katere rast in napredek sta mu bila tako pri srcu. Tej je ostal zvest do konca. Niso ga namreč premotila vabila Belgrada in Zagreba, kjer so ga čakali urejeni instituti in drugačne razmere za delo kot v zapostavljeni Ljubljani.

Kakor je v svoji znanstveni stroki iskal resnice in novih odkritij, tako je zahteval resnico in poštenost tudi v javnem življenju. Kolikokrat se je oglašil in trgal razne istinitostne dokaze kot znanstvenik-filozof in kolikokrat je kot forenzični psihopatolog, boječ se, da zmaga nerեսnica, pokazal, kje je laž in kje je resnica. Kakor je on sam vedno povedal vsakomur v obraz najbolj kruto resnico, tako je zahteval tudi od svoje okolice istega ravnanja.

Naj nam ostane svetel vzgled za naše delo v bodočnosti.

POSLANICA G. EDUARDA HERIOTA MLADINI SVETA ZA MIR

Predsednik narodne skupščine g. E. Heriot je poslal preko radija poslanico mladini vsega sveta in jo poziva, da v novem letu po svojih najboljših sposobnostih in močeh dela v korist svetovnega miru.

»Mir,« pravi med drugim v tej poslanici, »je osnovni temelj, na katerem morajo ljudje graditi, da razvijajo sodobno civilizacijo. Da bi izvojevali in zagotovili tak mir, moramo v prvi vrsti apelirati na podporo mladine. Pozivam vas, da vsi sodelujete v tej borbi za mir. Napravite iz te borbe borbo svojega življenja!«

Naše šolstvo in brezposelna inteligenca

Pred dobrimi 10 leti so govorili in pisali o krizi slovenske srednje šole. Vidovdanska ustava je v naše šolstvo uvedla centralizem. Tu je bil začetek krize.

Januarja 1. 1925. je tedanji prosvetni minister Svetozar Pribičević sredi šolskega leta z enim dekretom izenačil slovenske in hrvaške realne gimnazije s srbskimi. Kriza se je stopnjevala do take mere, da se je vodilni slovenski šolnik Wester, ki je več let vodil prosvetno upravo v Sloveniji in je bil prva leta po vojni centralist, začel izjavljati proti centralizmu. Centralna prosvetna uprava predstavlja silno okoren aparat, ki zdaleka ni kos svojim nalogam, meni Wester v »Krizi naše srednje šole« (str. 7) l. 1927. Centralizem se je nadaljeval in še bolj krepil v dobi šestojanuarskih režimov. Kakšna je bila posledica?

Na zborovanju društva »Šola in dom« je maja l. 1936. izjavil ugledni šolnik dr. Karel Capuder: »Če smo pred desetimi leti govorili o krizi naše srednje šole, moremo danes z vso upravičenostjo govoriti o katastrofi srednjega šolstva pri nas.«

Toda kljub temu se še danes stremi po nivelizaciji vsega šolstva v državi. Baje od tega sistema državnih šol ni mogoče odstopiti tako dolgo, dokler se prosvetna stopnja med vsemi kraji kolikor toliko ne izravna. Slovenija, ki imaš 5% analfabetov čakaj, dokler te ne dohiti vrbaska banovina, ki ima 70% analfabetov! Toda skušnja uči, da kdor ne napreduje, propada. To pač dokazuje položaj našega ljudskega in srednjega šolstva.

1150 učilnic primanjkuje; 260 razredov je zaprtih, ker ni učnih moči; mnogo razredov oibskuje nad 50 učencev, kar je za učitelja zelo obremenilno in se sploh ne sklada z zakonom o narodnih šolah. 238 učilnic ograža zdravje učencev; nepismenost v Sloveniji raste. Pri vsem tem je pa 500 učiteljev brezposelnih; nekateri čakajo na namestitev že 6 let. Vsaj 500 novih učnih moči bi bilo treba takoj postaviti v Sloveniji. Toda odobren je kredit za 500 novih nastavitvev v vsej državi.

In srednje šolstvo v Sloveniji?

Od 13 državnih srednjih šol jih je bilo v šolskem letu 1936/37 6 prenapolnjenih in je imelo skupaj 52 razredov več kakor to dovoljuje zakon o srednjih šolah iz l. 1929. Po zakonu sme namreč imeti srednješolski zavod največ 16 oddelkov, le v skrajnem primeru 20 oddelkov. V Ljubljani imajo realne gimnazije do 32 oddelkov. 5 novih srednjih šol bi bilo potrebnih in sicer 2 novi realni gimnaziji v Ljubljani, 1 klasična gimnazija v Ljubljani, 1 realna gimnazija v Mariboru in še 1 realna gimnazija v Celju.

59 razredov je bilo v lanskem šolskem letu na srednjih šolah v Sloveniji prenapolnjenih; zato bi bilo treba odpreti 31 novih paralelek.

382 ur tedensko so poučevali profesorji predmete, za katere nimajo kvalifikacije.

72 ur tedensko je bil skrajšan pouk, to se pravi, da se nekateri predmeti niso poučevali toliko ur na teden, kakor to predpisuje učni načrt. Tako se je slovensčina poučevala v nekaterih razredih mesto 5 ur na teden samo 3 ure.

552 nadur tedensko poučujejo profesorji na srednjih šolah v Sloveniji.

Kljub vsemu temu pa je število brezposelnih proforskih kandidatov naraslo na 160. Nekateri čakajo že po 4 do 5 let.

Propadanje našega šolstva pomeni splošno propadanje vsega slovenskega naroda. Saj ljudska šola oblikuje ljudstvo v zavedni narod, srednja šola pa daje narodu inteligenco, ki naj dviga narodno kulturo.

Slovenci smo narod, ki po kulturi in izobrazbi ne zaostaja mnogo za drugimi srednjeevropskimi narodi, Čehi, Slovaki, Nemci. Če pa bo naše šolstvo dalje pešalo, bomo iz zavednega naroda res kmalu postali nezavedno pleme, kakor to hočejo šestojanuarski centralisti.

Ni dvoma, da je v zaostalih pokrajinah naše države potrebnih še mnogo več ljudskih in srednjih šol, še mnogo več učiteljev in profesorjev kot pri nas. Vsak, ki mu je za napredek človeštva, vsak Slovenec, Srb, Hrvat mora soglašati, če gre za dvig kulture ljudstev, ki so v zaostalosti radi turškega in ogrskega jarma.

Toda stanje našega šolstva nam je živ in prepričevalen dokaz, kako napačno je dvigati kulturo zaostalih pokrajin na račun kulturno višje stoječega naroda.

Akademski pevski zbor

Akademski pevski zbor je pred mesecem nastopil v Ljubljani s koncertom, ki je v nekakem podolžnem prerezu pokazal glavna stremjenja zborovega dela v 10 letih od njegove ustanovitve do danes. S te vrste nastopom je zbor pogumno terjal od našega koncertnega občinstva in zlasti še od strokovne kritike, naj se napravi bilanca in izčisti sodba o tem, kakšna je vrednost njegovega dela, kaj je tehtnega in novega prispeval v razvojni proces slov. zborovske kulture teh 10 let.

Izmed strokovnih mnenj je pač važna trditev komponista prof. Matije Tomca, da je APZ s svojim smotrnim in kvalitetnim delom v nekem smislu povzročil krizo slovenskega zborovskega petja. To krizo bodo zbori preboleli, ko si bodo po svojih možnostih osvojili tista višja glasbena in delovna načela, ki jih je APZ že v visoki meri uveljavil. Trditev torej, da je delo APZ povzročilo nek splošen dvig slovenske zborovske kulture ali vsaj postavilo nujna nova merila ne le zase, ampak vzporedno tudi za vse ostale zборе. Ne moremo tu povzemati še drugih splošnih in podrobnejših oznak Akademskega zbora, ki so bile zapisane ob priliki koncerta. Omenili bi le, da je bolj kot naša tako težko pogrešana resna revialna kritika, bolj in vse drugače je tudi tokrat izpričalo naše koncertno občinstvo svoj globoki in prav intimni odnos do stremljenj Akad. zbora, ko tudi ob desetletnici dela nikako ni stalo hladno ob strani.

In končno se prav v času, ko ta močna akademska institucija za neko dobo urejuje račune, še prav posebno ne moremo izogniti vprašanju delovnih pogojev, ki se nudi temu zboru. Že ob lanskem koncertu smo v našem listu premišljevali o vzrokih raznih kriz, ki jih mora preživljati APZ, in letos bi nam bilo toliko bolj pri srcu, postaviti ljudi in institucije, ki naj bi se čutile predvsem odgovorne za slovensko kulturno zastopstvo, pred vprašanje Akad. pevskega zbora. Odkod v tem zboru krize in motnje? Zakaj zapazite pri vsakem njegovem delavcu ali predelavcu tako pogosto sicer zastrte in neizpovedane, vendar povsem jasne sledove mnogih razočaranj? Ti ljudje vam ne govore o podrobnostih, češ, »... saj je senzacionalnih neumnosti o nas včasih polna Ljubljana...«, vendar vam je jasno, da njihovi pikri a samozvestni namigi o »polenih pod noge« niso brez vsega. Vidite, in tako tudi mi ne moremo tu česa stvarnega navesti iz tistega poglavja 10 letne bilance APZ, ki bi utegnili spet v marsičem obtožiti in osramotiti naše kulturne razmere. »Ali mislite,« vas pogleda tovariš iz zbora, »da bi jih mogli danes zapisati v list, če bi vam navedel nekatere intrige in »višje sile«, ki so soodločale, da APZ še ni bil, recimo, na Češkem? Veste, tu ne odločajo samo glasbeni in kulturnopolitični interesi in če odločajo, potem ne naši, slovenski kulturnopolitični interesi...« Prav, pustimo tudi mi stvarne primere, pustimo intrige in imena, toda načelno moramo zahtevati z vso odločnostjo: zunanja reprezentanca posameznih slovenskih kulturnih pánog mora biti naloga tistih institucij, ki te panoge reprezentirajo doma. Če je APZ ustvaril v 10 letih toliko, da mu domače občinstvo in strokovna kritika pripisujeta prvenstveno mesto, tedaj je greh proti slovenski kulturi, če se ta njena reprezentanca ne afirmira tudi mednarodno. Greh proti narodu, proti ljudstvu, zaradi katerega je vse delo tu. Naj bo krivda porazdeljena že kakorkoli, mi trdimo, da je v celoti tolikanj pozitivna slika zborovega dela prav v tem oziru nedopustno in nezdruživo okrnjena.

Slovenski študentje, ki smo s ponosom obhajali jubilej zborovega dela, ponavljamo tu, da je naša dolžnost, stati vedno aktivno ob strani vsakj pravici tako čistega in dragocenega dela, kot sta ga do danes izvršila Akademski pevski zbor in njegov dirigent g. France Marolt.

DR. A. KANSKY KEMIČNA TVORNICA

KEMIJA
FIZIKA
MEDICINA
HIGIJENA

Brzjavni naslov:
Eterkansky Ljubljana

LJUBLJANA, KREKOV TRG 7
TELEFON 20-88

»Dejanje«

Te dni je del bivših sodelavcev zdaj že ustavljene »Doma in sveta« začel izdajati novo slovensko revijo, katera »je namenjena predvsem tistemu delu slovenskega izobraženstva in ljudstva«, kot beremo v reviji, »ki je ostal že dalje časa brez svojega obzornika, pa mu je morda najbolj potreben.« Prav na istem mestu poudarjajo poleg drugega tudi naslednje: »V domovini in svetu se je nagrmadilo mnogo gospodarskih, kulturnih in političnih vprašanj, ki jih Slovenci moramo spoznati in pomagati reševati svobodno in sproščeno. Zato je nova aktualna revija preko tega kroga namenjena vsem ostalim Slovencem, ki občutijo negativnost našega javnega udejstvovanja in ki priznavajo načela osebnosti, demokracije, socialne pravičnosti in samoodločbe narodov.«

V uvodnem članku razglablja Edvard Kocbek o slovenskem človeku, o vzrokih njegove nepovezanosti z dogajanjem v zunanjem svetu in njegove pasivnosti, »ki ji je vzor le zvest služabnik«. Kocbeku je težišče vsega na človekovi osebnosti: »Vedno večja človečnost pomeni vedno večjo življenjskost. Ni druge usode razen osebnosti usode.« Pisec zahteva zdravega, resničnega slovenskega človeka, ki bo trdno zasidran v slovenski zemlji, ki ne bo bežal »pred šumnim razodevanjem sveta in svobodnim udeleževanjem življenja«, hoče »suverenega slovenskega človeka, ki mu bo notranja svoboda pogoj zunanje svobode in zunanjo svoboda plačilo notranje svobode«. Le takšen človek bo lahko tvoren del svobodnega naroda. Doba, v katero prihajamo, je po Kocbeku doba političnega udejstvovanja, razdobje, katerega »prvenstvena skrb

naj bo rešitev vseh »javnih in skupnih človeških vprašanj«. Kocbek zaključuje: »Pričujoča revija hoče usodo slovenskega človeka jasno in luči svetovne dejavnosti in ga pozivati na junaški prevzem svojega poslanstva. Noče spočeti enostranskega gibanja, noče ločitve duhov, marveč zblížati tiste delaželne ljudi, ki jih veže vera v človekovo dostojanstvo. Naš realizem pravi, da se ne smemo zateči niti v hiliazem niti v absolutnost snovnih činiteljev, ampak v osebo, ki je središče človeške resničnosti.«

Jakob Šolar je prispeval krajšo razpravo o »koreninah našega življenja«, o slovenskem delovnem človeku, ki je kljub vsem zunanjim neprivlačnostim, ki so ga gonile stoletja in stoletja, vzdržal na svoji zemlji in hranil tisto, kar je najbolj naše — slovenski jezik in zavest samostojnosti. »Dokler imamo take korenine, nam ni treba obupati.« V naslednjem se avtor ustavi v svoji vasi. Na nekaj straneh poda kratak, toda izčrpen pregled njenega razvoja v zadnjih sedemdesetih letih. Ta razvoj ni razveseljujoč. Vendar: »Dokler le ena slovenska mati še živi, moramo upati in delati.«

Tehten prispevek je članek Boga Grafenauerja o »Mednarodni funkciji slovenskega ozemlja«. Problem, o katerem se pri nas le malo razpravlja. V zadnjem času poznamo poleg zgoraj omenjenega še članek Fr. Petreta, ki je izšel v »Naših pogledih« pod naslovom »Osrednji slovenski problem«. Na tem mestu nam ni mogoče poudariti nič drugega kot to, da si želimo še več stvarnih in argumentiranih pogledov na ta problem.

Za naslednje prispevke naj navedemo le naslove: Jacques Mautain, Z ljudstvom (prevod iz francoščine); Janez Logar, Akademija znanosti in umetnosti v

Ljubljani; Maks Jeza, Pogovor z nemškim akademikom; Papeževa izjava; »Sept«; Mednarodna kronika; Slovenska kronika; iz leposlovja je samo prevod pesmi J. Hore.

Revija je za slovenskega človeka polna dragocene, ga stremjenja, trdne vere v njegovo človečnost, v dostojanstvo človekove osebe, katere koristi ji je edino in najvišje merilo.

Pozdravljamo prizadevanje razumnosti, ki se je zbralo okoli nove revije, želeč njegovemu neodvisnemu glasilu, da bi plodno poseglo v slovenski kulturni razvoj in pripomoglo slovenskemu intelektualcu do bolj prečiščenih in globljih gledanj.

NAROČNIKOM, ČITATELJEM IN PRIJATELJEM »1551«

»1551« se je zopet nekoliko zakesnil zaradi težkih okoliščin, v katerih mora list izhajati in zaradi materialnih težav, s katerimi se mora vedno boriti. Zato pozivamo vse naročnike, ki se nam še niso odzvali, da takoj poravnajo naročnino.

Naročnino lahko poravnate tudi pri vratarju na univerzi.

Vsak naročnik in prijatelj »1551« naj pridobiva novih naročnikov.

List bo mogel redno izhajati le, če ga bodo podprli tudi vsi naročniki in prijatelji.

RAZPUST DRUŠTVA

Banska uprava v Ljubljani je razpustila »Klub primorskih akademikov« z motivacijo, da je prekoračil svoj, v društvenih pravilih določen delokrog.

Naši mecen

(Nadaljevanje.)

Psihološko analizo ob istočasnem upoštevanju vseh socioloških dejstev bi morali podati, če bi hoteli vsaj nekoliko globlje razumeti življenjsko pot dr. Ivana Oražna, njegov značaj in njegov pogled na svet. Nanizanje nekaj dejstev more to nalogo opraviti le delno.

Dve težki realnosti kot osrednja oblikovalca odraslega Oražna se pojavita že v njegovi mladosti: občutil je ponižanje nezakonskega otroka in živel je v bedi. Nista oni izraz meglene usode in prazne slučajnosti, ampak nujno vezani na razmere naše sredine. Ne pojavljata se osamljeni, temveč v sovisnosti in vključeni na osrednje vprašanje našega časa.

Otrok ne pozna očeta. Mati ga ljubi in se ga sramuje. Živi pri čudaškem stricu, v provincialnih razmerah, z majhnimi sredstvi. Kostanjeviški meščani se obračajo za njim, mati se skriva in gleda v zemljo. Sošolci ga vprašujejo po očetu, učitelj bi rad vedel njegovo ime. A on nima očeta. Čudovito bi lahko rasel ta močan, zdrav in lep otrok, vsa bolečina bi mu bila ostala prihranjena, da ni živel v našem času. Tako pa se je nekaj čudnega vsedlo na njegovo zibelko, nekaj nerazumljivega vznemirja otroka, postavlja se mu vprašanje brez odgovora. Ko se mu prične oblikovati zavest, začuti osamljenost in ponižanost, loti se ga srd in upor, prevzame ga težka žalost. V tem nasprotju razmer in človeka, ki uničuje toliko in toliko ljudi, se je Oražen dvignil. Rast iz razmer okolja v nadpovprečnost karakterizira rezultat te mladostne krize. Močan in ključovalen je šel zvrhan, a z bolečino v srcu skozi življenje.

V Ljubljani živi ta pridni študent od miloščine bogatinov. Mati ga določa za bogoslovje: tam bo preskrbljen, našel bo mir, a ona bo rešena greha. Tiha, preprosta in pobožna je njegova mati, a boleča in otožna, kot da se stalno kesa, kot da jo vedno žge bolečina. Mati ga prosi in roti, a on ljubi mater, pa vendar ne more v lemenat.

Ob kruhu in krožniku juhe iz ljudske kuhinje, v osamljenosti živi na Dunaju medicinar Oražen. Izčrpanemu se zazdi življenje brezsmiselno in težko. Ko ga ljudje zagledajo sestradanega, v krvi in z nožem v prsih, se ga spomnijo. Krizo je prestopal, postal je še močnejši in še boljši. Hitro študira, želi, da bi njegova mama vsaj enkrat srečna in dvignjena glava šla poleg njega. Toda prva pot mladega doktorja skozi Kostanjevico je bila, ko je spremljal mrtvo mater.

Na žrtvovanje in borbe je bil vajen. Deset let neguje in skrbi za svojo bolno ženo, za katero ve, da ni rešitve. Prepričati jo hoče, da mu ni v breme, da je tudi ona človek vreden sreče in veselja. Le v tej zvezi je mogoče razumeti dr. Oražnov

ogromni napor, da reši propada premoženje svoje žene. On sam ga ni potreboval, podaril ga je v celoti drugim.

Če imamo pred očmi ta dejstva, nam postane razumljivejši dr. Oražen kot zdravnik, kot politik in starosta Slovenske oz. Jugoslovanske sokolske zveze, pa tudi kot mecen.

Zdravnik dr. Oražen je imel najboljšo lastnost: bil je človek. Sam prekaljen v osebni tragediji razume bolnika enako kot reveža in slabotnega. Ljubljana ga vzljubi, on ne pozna razlike med delom ponoči in podnevi.

Premagal je svojo osebo kot središče, zaživel je z ljudstvom.

Še realnejše izrazne oblike zahteva ta zmaga. Vso težo socialnih razmer je občutil dovolj, da mu stremjenje po njih ureditvi postane izhodišče za delo. Nejasna je ona dunajska doba, ko je stopil v socialistične vrste in je urejeval slovenski del delavskega lista. Bila pa je sigurno več kot le izraz nezadovoljstva, kakor vedo poročati oni redki, ki so pisali o dr. Oražnu. Pozneje stoji kot občinski odbornik na levem krilu narodno-napredne stranke. Kot poslanec v deželni zbor postane privlačna sila in ljubljeneč ljudstva v Ljubljani in na deželi. Odločen je bil njegov nastop ob septembrskih dogodkih; a že ga dolže majhni ljudje sokrivde in ga psujejo s »krvavo manjšeto«. Prečist je bil njegov značaj, da bi prenašal strankarstvo za interese posameznikov in maloštevilnih skupin, preveč je hotel, da bi se mogel vključiti v ozkost programa narodno-napredne stranke — a morda preslaboten, da bi nastopil vlogo reformatorja. Že izstopi iz političnega delovanja in išče dalje.

Da bi dal vsebino ljubezni do svojega naroda, se oklene sokolskega gibanja. Iz dna svojega prepričanja je spoznaval in učil, da sokolska specifična telesna vzgoja v zvezi z duševno in nprastveno vzgojo more dvigniti narod v vrsto drugih velikih kulturnih narodov, ga more napraviti zmogovitega tekmovalca z njimi na gospodarskem in socialnem polju. (Iz govora dr. Ravniharja VI. na dr. Oražnovem pogrebu, marca 1921.) S Tyrševim demokratičnim in svobodoljubnim naukom je hotel vzbuditi zavest v ljudstvu; sokolske čete, ki naj rastejo iz vsega ljudstva, a ne le iz ene stranke, so mu bile armade, ki naj bi pomagale izvajati svobodo, demokracijo, pa tudi kruh.

Z vsem njegovim značajem se je skladal tudi njegov pogled na jugoslovanstvo in slovanstvo. V vprašanju ali za Dunaj ali Rusijo, se je odločil za slednjo. Jugoslovansko misel je zagovarjal v času, ko se je na njeno dosledno izpovedovanje nujno vezala revolucionarnost. V njeni zmagi je gledal zmago svobode nad nasiljem. Vse pa je bila le meglena konstrukcija in to je bila njena slaba stran. »Vse naše generacije in med njimi naši najboljši posamezniki, so razumeli in pojmovali jugoslovanstvo in Jugoslavijo s srcem, z občutkom. Idealizem je pomenil ljubiti nekaj lepega. — Re-

alne konstrukcije in logične formule ideje Jugoslavije in jugoslovanstva ni bilo nikoli.« (Iz članka: Oražen in Sokolstvo, v Sokolskem glasniku I. 1921.) Da pa je hotel tej nejasnosti dati realnejšo obliko sledi iz dejstva, da je brez dolgotrajnih premislekov odšel v balkanskih vojnah v Srbijo, kjer je preživel svoje najlepše dneve. Odločno pa je zavračal dr. Oražen vse pritlikavce, ki so zamenjavali svobodno sožitje sorodnih narodov s hegemonijo enega in dvomljivce, ki niso verovali v svoj narod in bi najraje žrtvovali svojo narodno samobitnost.

Kot rdeča nit se vleče skozi njegovo življenje spoznanje socialne krivice in volja zgraditi boljše življenje. Zato je bila njegova poslednja želja le logični zaključek tega napa. Hotel je, da se v življenju kolikor mogoče ublaži beda in trpljenje, zlasti zažnamovancev. Želel je, da bi bilo drugim lepše, kot pa je bilo njemu. Stremel je, da bi zmanjšal muke bednih najprej v lastnem narodu. In zato se je glasil prvi osnutek njegove oporoke: »Zapuščam vse svoje premoženje in nepremoženje premoženje za nezakonske slovenske otroke.« Po razgovoru z nekaterimi prijatelji je korigiral testament v tem smislu, da pridejo v drugi vrsti v poštev tudi nezakonski hrvaški in srbski otroci. Od prvega razreda ljudske šole pa do odraslega človeka bi bili oskrbovani v njegovem domu. In še je spreminjal.

Končno je ostala sledeča določba: Vse nepremičnine (hiši v Ljubljani, v Wolfovi ulici in na Zelenem hribu ter hiša v Kostanjevici, gradbene prostore v Mestnem logu in na Friškovicu ter njive), gotovino ter vrednostne papirje, vse v skupni vrednosti okoli 4 milijonov dinarjev je zapustil siromašnim slušateljem ljubljanske medicinske fakultete in to slovenskim za ustanovitev dijaškega doma. Prednost imajo nezakonski otroci. Preostala prosta mesta dobe medicinci srbske in hrvaške narodnosti. Kar nato še preostane, pa slušatelji drugih fakultet.

Kako velik je bil, kaže zadnji člen oporoke: »Apeliram na dijače, ki bodo imeli koristi od moje dijaške ustanove, da se marljivo uče in tako koristijo sebi in domovini. Na dan obletnice moje smrti naj obišče kuratorij dijače v dr. »Oražnovem dijaškem domu«; ob tej priliki naj jih opozori na zgornji poziv in jim obrazloži geslo mojega življenja: »Vse za svobodo in narod!« Sokol in Jugoslovan dr. Oražen je zahteval le malo od podpiranih, bil je nadpovprečen; povprečneži zahtevajo zase veliko: srce in misel. Ali ni to vse?

V dr. Oražnovi smrti so gledali nekateri prostovoljni umik iz življenja. Pa čeprav bi prostovoljno zapustil življenje, bi ne bil za nas nič manjši, ostal bi slika človeka, ki je stremel za svobodo in srečo svojega naroda, a je v iskanju, da bi to tudi udeležil, ostal le na pol poti; izmučen je omagal, ne da bi spoznal do konca, ne da bi izvedel zadnjih konsekvenc.

Danilo Vojška

Nogavice, rokavice, damsko in moško perilo, turistijske potrebščine najugodnejše

pri trrdki

Josip Petelinc, Ljubljana

za vodo (blizu Prešernovega spomenika)

Visokošolci 10% popusti!

Dokazi?

Statistika o naraščanju prebivalstva v Jugoslaviji dokazuje »Jutrovemu« uvodničarju (»Jutro«, 23. jan. 1938), da moramo Slovenci stremeti k enotni jugoslovenski narodnosti.

Tako mu govore številke: Od l. 1921. do konca l. 1936. je naraslo prebivalstvo Jugoslavije za nad tri milijone. S povprečnim naravnim prirastkom 14,15 na tisoč prebivalcev prednjačimo večini evropskih kulturnih narodov. Ta številka je izraz biološkega zdravja našega naroda. Z dobro gospodarsko in socialno politiko, s sistematično skrbjo za narodovo zdravje itd., lahko v kratkih letih dosežemo 20 milijonov prebivalcev. Tu je nakazana pot, ki vodi naš narod k vse večji notranji in zunanji moči in mu jamči ne le na Balkanu, temveč v Evropi enega prvih mest.

Toda, ko nas številke, ki dokazujejo vitalnost našega naroda, navdajajo s samozavestjo in optimizmom, nas pogled na naše domače prilike napolnjuje z resno skrbjo. Število prebivalstva v dravski banovini se je relativno in absolutno najmanj pomnožilo: v 15 letih v celem za 132.000. Vzrok temu je v tem, da naša ožja domovina danes ne more prehranjevati svojih sinov. Nekoč se je slovenska kri odtekala v svet, danes si ustvarjajo Slovenci svoje eksistence med srbskimi in hrvaškimi brati.

Uvodnik konča s stavkom: Tako se nam v suhem računu postavlja pred oči eno izmed velikih vprašanj našega življenja in eden izmed poraznih argumentov, kako smo Slovenci navezani na jugoslovansko skupnost, kako načelo narodnega edinstva ni le papirnata teorija, temveč naša življenjska stvar in kako je princip ene edinstvene Jugoslavije vprašanje našega življenja.

Ni nam v tem trenutku in v okviru tega članka važna nelogična pot od tožbe, da je prirastek Slovencev premajhen in od trditve, da Slovenija danes ne more prehranjevati svojih sinov, do zaključka, ki naj vzbuja željo po odvratitvi od slovenske samobitnosti, željo po slovenski narodni kapitulaciji. Toda zakaj se ni avtor ustavil pri vprašanju, zakaj Slovenija danes ne more prehranjevati svojih sinov? Zakaj si prav nikjer ne postavlja vprašanja po vzrokih? Vse drugačno sliko bi dobili potem »Jutrovi« bralci, drugo smer pa bi moralo zastopati »Jutro«. Toliko so govorili in pisali pri nas o centralizmu, številke o razmerju množine plačanih davkov so tako jasno govorile o vzrokih, da bi bilo odveč v našem listu ponovno govoriti o tem.

In čeprav temu ne bi bilo tako, če Slovenija res (in ne le danes) ne bi mogla več prehranjevati svojih sinov, kaj bi moralo biti 80.000 Slovencev, ki žive v drugih delih Jugoslavije, vzrok odpada? Že vsepovsod so si Slovenci iskali kruha, ker si pod tujimi gospodarji niso mogli urediti svojega življenja. Vse-povsod žive člani drugih narodov, ki iz istih ali podobnih vzrokov ne najdejo dela v domovini. Dvomimo pa, da si je kdo upal iz tega izvajati iste zaključke, kot jih postavljajo naši Jugoslovenci. Če je pri teh ljudeh vznikla ideja sožitja ljudstev in skupnosti njihovih interesov, je bil ta internacionalizem vse drugačen kot »Jutrov«; ni bil renegatski.

In še nekaj. Velikino naroda vidi »Jutro« v njegovi številni velikosti. 20 milijonov, to je številka prebivalstva, ki nam jamči enega prvih položajev v Evropi. Zato naj se Slovenci odrečemo svoje narodnosti.

Vse mogoče zaključke izvajajo iz majhnosti našega naroda. Pred kratkim smo brali, da nima smisla, če smo proti vojni, ker je itak ne moremo preprečiti. Danes nam razvija »Jutro« program 20 milijonov Jugoslovenov.

Slutimo, da za »Jutrovim« uvodnikom ne stoji nihče s polnim prepričanjem.

Sedaj za semestralne počitnice boste najceneje
smučali na

PLANINI USKOVNICI NAD BOHINJEM.
Oskrbnica Smučarskega doma, g. Rezika Erlah, nudi
posebno gg. akademikom razne ugodnosti.

Malenkosti dneva

TA NESREČNI CENTRALIZEM!...

Dne 20. januarja 1938 piše »Slovenec« v uvodniku pod naslovom »Nov centralističen izum« tole:

»Demon centralizma, ki v naši drž. upravi gospodari, pa se kljub odporu naroda vedno iznova pojavi, da spravi pod svojo oblast novo panogo narodovega političnega, gospodarskega in kulturnega življenja, si je sedaj postavil v glavo, da mora zgraditi v Belgradu eno največjih državnih tiskarn, kar jih je v Evropi. V svoji velepotenznosti je izdal zanjo že 60 milijonov in išče sedaj, kako bi jo zaposlil, da bi imela čim več dobička, ki bi ga morala država, kakor dokazuje dolga izkušnja na brezštevilnih zgledih, deliti s celo kopo poslovnih ljudi in drugih zajedavcev, ki masno uspevajo na vsakem centralističnem organizmu. To vprašanje je naš iznajdljivi demon rešil enostavno tako, da je v uredbi državne tiskarne, ki bo pod vrhovnim nadzorstvom prosvetnega ministra, tej tiskarni podelil ogromne privilegije v obliki izključnega monopola ne samo za državne uradne tiskovine, ampak tudi za šolske knjige in vse učne pripomočke, s čimer uredba globoko posega v privatno gospodasko delavnost in podjetnost, v narodovo blagostanje in njega kulturno udejstvovanje.« Človek bi mislil, da je »Slovenec« v opoziciji...

SVETILKA BREZ OLJA

Uredništvo »Naše misli« je v zadnji (6.) številki odprlo posebno rubriko z naslovom »Svobodna tribuna«, v kateri naj bi bralci obravnavali pomembna vprašanja sedanjosti. Kot prvi se je zglasil neki Marko Zuč, ki je v srbsko pisanem sestavku »Čemu posebne pravice akademske mladine?«, v patetičnih besedah razvil sledeče misli: »Znanje, ki si ga pridobimo na visokih šolah, je treba razširiti med narod. Naše življenje mora biti plamenica v mraku, ki pritiska na našega človeka... mi moramo prinesiti svetlobo, na katerih se bo naš narod povzpela k svetlobi... Treba je prekrčiti pot skozi džunglo korupcije, nepoštenosti in malopridnosti, ki pri nas tako krasno poganja... Akademska mladina je poklicana, da na tem idejnem polju izvrši apostolsko poslanstvo...« Iz teh dognanj, ki so nedvomno sila globokoumna — (če postavimo namesto subjekta »akademske mladine« »našo stranko«, imamo kar cel politični govor) —, črpa pisec sledeče zaključke: »Logično je, da ne sme biti akademska mladina, če hoče ustrezati tem in takim dolžnostim, od naroda ločena (!) s pregrado privilegijev in posebnih pravic. Temveč narobe, akademski državljani se mora čutiti kot člen v verigi narodnega življenja... Skratka, študent ne sme biti parasit na narodni bolečini, ampak mora z narodom deliti vse dobro in vse zlo... nobenega opravičila ni, da bi bila akademska društva izvzeta od nadziranja oblasti. Na kakšen način zares naj se mlad človek pripravlja na poklic narodnega učitelja in voditelja, če ravno v letih, ko mu je duša odprta za vse, kar je dobrega in plemenitega, živi v steklenem vrtu?«

Človek, ki je sledil tem bistroumnim izvajanjem, se pod njihovim vtisom ne more ubraniti misli, da je resnična trditev, ki jo postavlja avtor v istem članku, ko govori o mraku, ki nas obdaja, češ: »Ta mrak je strašen, morda izvira to od tega, ker so plemenita življenja izza velikih vojsk ugasnila, tako da so danes ostale samo še svetilke brez olja.«

Zanimivo predavanje

16. januarja t. l. je v belgrajskem radiju predaval g. Hristofor Milošević o temle predmetu: »Dejstvo sokolske komande »mirno« na naše duševne moči.«

Filozofiranje namestu jasnega stališča.

Kakor smo v prvi številki nazorno pokazali, imajo listi JNS in organi JRZ v slovenskem vprašanju zlasti v zadnjem času jasno in istovetno stališče. »Straža v viharju« piše:

»Nevaren je oni neprijatelj, ki se ga ne zavedaš, ko te bije, ki ga spoznaš šele, ko te je zmagal. Povejmo naravnost: Ta naš sovražnik, ki že cel vek obvladuje človeški rod je — fatalizem.

Vse do zadnjega smo bili trdno prepričani in brezupno smo verjeli: ...da sta slovenstvo in jugoslovenstvo dve nepomirljivi koncepciji naroda in njegovega življenja, za kateri smo se brezizhodno lovili v začaranem krogu »državnosti« in »protidržavnosti«, spet med obema fatalističnima tezama absurdne dileme: pa tudi že na tem najbolj kočljivem področju naših problemov zdrav razum in močna volja rišeta obrise zdrave skupne državne ideje, ki je pogoj državnega obstoja in predpostavka za elemente, ki naj sestavijo našo državno moč v krogu držav, ki imajo ta osnovni problem že zdavnaj za seboj.« (»Straža v viharju«, 13. januarja 1938, uvodnik pod naslovom »Fatalizem«.)

Torej tudi v teoriji že?

Knjigarna

Kleinmayr & Bamberg Ljubljana, Miklošičeva c. 16

Telefon 31-33

priporoča svojo bogato zalogo znanstvenih, strokovnih in drugih knjig v raznih jezikih. — Pri tem opozarja, da so vse knjige nemškega izvora sedaj za 25% (za četrtino) cenejše.

Pri zanesljivem jamstvu dovoljuje odplačevanje v rednih mesečnih obrokih.

Nakup dobroohranjenih antikvarnih knjig.

Obiščite meseca februarja naš vsakoletni priljubljeni **sejem**, ko damo na naše že itak nizke, v izložbah označene cene še

10% popusta

Ant. Krlsper, Ljubljana

Mestni trg št. 26 — Stritarjeva ulica št. 1—3

**Nikdo Vas ne bo vprašal,
če kupite kaj ali ne!**

Akademiki, tehniki!

KUPUJTE PRI TVRDKI T I Č A R

RISALNI PAPIR, ŠESTILA,

ČRTALA, NALIVNA PERESA

IN VSE PISARNIŠKE POTREBŠČINE.

Zapomnite si:

Tičar, Šelenburgova ul.

**Mali
CONTINENTAL
je res najboljši
pisalni strojček
IVAN LEGAT
MEHNIK**

Maribor, Vetrinjska ulica št. 30

Tel. int. 24-34

Ljubljana, Prešernova ulica 44

Tel. int. 26-36

